

nærmest udgaaet fra mig, det kunde ikke være udgaaet fra mig, fordi jeg i det Lovforslag, som jeg for to Aar siden havde den Ære at forelægge den daværende Rigsdag, har udtalt mig saa klart og tydeligt, som jeg dengang kunde, om det Mindste, der efter min Opfattelse hørte til Troesfrihed; jeg kunde ikke saaledes nedstemme Tonen, at jeg i dette Dieblif kunde komme med saa ringe en Brøkke af hvad der efter min Opfattelse hører til virkelig Troesfrihed som det, der her foreligger. Men da den ærede Rigsdagsmand for Ribe Amts Ste Valgkreds (Høgsbro), han, som nu er det nedsatte Udvalgs Ordfører, opfordrede mig til at gaae ind paa at indbringe dette Lovforslag i Forening med ham og en anden æret Rigsdagsmand (S. A. Hansen), saa kunde jeg naturligvis ikke sige Nei dertil, fordi dette Lovforslag, om det end efter min Opfattelse kun indeholdt en meget ringe Deel af, hvad der hører til Troesfrihed, dog gik i den Retning, og saa sandt og saafremt det gik i den Retning, kunde jeg umuligt modsætte mig at dele Æren med de to andre Herrer om at indbringe det. Den ærede Rigsdagsmand for Thisted Amts 2den Valgkreds (Vicht) meente, at dette Lovforslag paa ingen Maade consequent udgik af Loven om Sognebaandets Løsning af 4de April 1855; jeg skal ikke opholde mig vidtløftigt ved at imødegaae denne hans Ytring. Hvis jeg ikke er urigtigt underrettet, saa har et Fleertal af de Biskopper, som den ærede Cultusminister har hørt, ikke alene indrømmet, at dette Lovforslag var en Consequents, en Følgeslutning af Loven af 4de April 1855, men de have sagt, at det var en nødvendig Følgeslutning, og der er endog dem blandt dem, som have meent, at der i Sognebaandsløsningsloven af 4de April 1855 ikke alene med Nødvendighed laa det, som her er foreslaaet, men meget Mere; der staaer Paa-stand med Paa-stand, og dermed skal jeg lade det beroe, da det let kunde føre for vidt, hvis jeg vilde gjendrive den ærede Rigsdagsmands Udtalelse.

Jeg skal nu vende mig til den ærede Rigsdagsmand for Odense (Faber), men begynde med den Erklæring, at jeg hverken kan heelt eller halvt gjenemgaae Alt, hvad han har sagt, blandt Andet af den Grund, at skulde jeg gjøre

det, saa maatte jeg tage fat paa at sige paa hvert eneste Ord, han udtalte, og ikke lade eet Ord blive staaende, men jeg kom da ogsaa til den Erkjendelse, at hvis han og jeg skulde tale med hinanden om Troesfrihed, saa talte vi Malahiff for hinanden, og det kunde hverken være til Gavn eller Glæde for ham eller mig, da den Ene ikke vilde forstaae den Anden. Jeg skal kun tillade mig at opholde mig ved ganske enkelte Ytringer, idet jeg har det Haab, at om end ganske vist den ærede Rigsdagsmand, hvis Ytringer jeg opholder mig ved, ikke vil kunne forstaae mig, saa kunde det dog være tænkeligt, at der var flere her i Salen, som godt vilde kunne forstaae mig. Den ærede Rigsdagsmand talte om, at i Grundlovens § 80 er der, hvordan man end forstaaer denne Grundlovsbestemmelse — han indrømmer altsaa, at § 80 kan forstaaes paa forskjellig Maade, og det kan den; den kan forstaaes paa forskjellig Maade, og den bliver forstaaet paa forskjellig Maade — dog sagt, at Folketirkens Forsatning ordnes ved Lov, men der staaer, siger han, ikke talt om, at den skal nedbrydes ved Lov, og det er ikke en lojal og ærlig Fremgangsmaade, saaledes lidt efter lidt at nedbryde den ved den ene Lovstump efter den anden. Ordet Lovstump skal jeg ikke opholde mig ved, thi den ærede Rigsdagsmand turde dog ibetmindste forsaavidt være enig med mig, at han vil indrømme mig, at dersom vi fulgte ham, saa fik vi, hvad der meget mere lignede en Lovstump, end dersom vi tage Loven, som den foreligger. Men det lod næsten, som om den ærede Rigsdagsmand meente — og det have Saamange udtalt, at det ikke skulde forundre mig, om han ogsaa meente at kunne udtale det — at Kirken ingen Forsatning har, og at vi dog skulde see at skaffe den en Forsatning. Kirken har ingen Forsatning — ja, det kan den sige, som ikke kjender nogen anden Forsatning end en Papisforsatning, som mener, at den eneste Forsatning, det er værd at tale om, er den, der er skreven med Sort paa Hvidt eller, rettere sagt, trykt med Sort paa Hvidt, med Bogtrykkerhvætte paa Papir; men der er virkelig en anden Forsatning; og jeg drifter mig til, ligeoverfor den ærede Rigsdagsmand, hvis han har villet benægte det, og ligeoverfor enhver